

POLICY BRIEF

Religionsperspektivet i strategierna som styr svenskt bistånd

HUR NAVIGERA RÄTT VAD GÄLLER RELIGION OCH UTVECKLING I SVERIGES STRATEGIER FÖR UTVECKLINGSSAMARBETE?

Syftet med denna policy brief är att peka på några angelägna frågeställningar inför Sidas och UD:s arbete med nya strategier, samt visa på några av de resurser som Kunskapsforum för Religion och Utveckling kan tillhandahålla i form av relevanta dokument, utbildningar och kontakter.

Kunskapsforum är ett mångårigt samarbete mellan Act Svenska kyrkan, Diakonia, Islamic Relief Sverige, PMU och Svenska missionsrådet. Vi vill bidra till ökad medvetenhet och kunskap om religionens roll i utvecklingssamarbetet. Kunskapsforums medlemmar och samarbetspartner har ett stort kontaktnät inom civilsamhället i de länder och regioner som nu är aktuella för nya svenska strategier.

Att förstå hur tro och religion samspelar med mänskliga rättigheter och hållbar utveckling är en förutsättning för ett effektivt och rättighetsbaserat utvecklingssamarbete.

BAKGRUND

Mer än 80 % av jordens befolkning tillhör en religion. Religiösa aktörer har därmed, på gott och ont, stort inflytande inom alla utvecklingsområden. I många kontexter är religiösa organisationer de starkaste aktörerna inom civilsamhället. Deras roll i samhällsutvecklingen går knappast att överskatta, dels som utförare av sociala tjänster, dels som påverkansaktörer, och inte minst som bärare och skapare av värderingar, normer och identiteter för många människor. Ett minskat utrymme för civilsamhället och begränsningar av religions- och övertygelsefrihet drabbar också religiösa aktörer.

Förmågan att analysera och välja strategi i ett mångfacetterat landskap präglat av religion kallar vi för religiös läskunnighet, det vill säga medvetenhet om religionens roll, och kunskap om hur samhälle och religiösa aktörer interagerar på olika plan.

I Kunskapsforum för religion och utveckling ingår:

Det finns tydliga vetenskapliga belägg för att religiösa aktörers agerande har stor inverkan på utvecklingssamarbetet och upprätthållandet av mänskliga rättigheter.

Den samlade erfarenheten bland Kunskapsforums medlemmar bekräftar att religion och religiösa aktörer och deras påverkan, både positiv och negativ, behöver större uppmärksamhet. En religiöst läskunnig analys ger en bättre bild och leder på sikt till bättre insatser och ökad effekt av det svenska utvecklingssamarbetet.

I de nuvarande strategierna är religiösa aktörer och deras roll i utveckling, i respektive land eller region, inte tillräckligt synliga. Kunskapsforum vill lyfta vikt av att inkludera religionens och religiösa aktörers roll som en självklar del av varje ekonomisk, social, politisk, kulturell, genus- och maktanalys. Religions- och övertygelsefrihet är en av de grundläggande mänskliga rättigheterna och bör inkluderas inte minst i analysen av det krympande demokratiska utrymmet.

Ett stort antal svenska utvecklingsstrategier revideras just nu. Därför vill Kunskapsforum bidra med några enkla verktyg in i det arbetet för att på så sätt skapa bättre förutsättningar för Sveriges internationella utvecklingssamarbete.

REKOMMENDATIONER

Vi rekommenderar att en bredd av religiösa aktörer, i synnerhet på lokal men också regional nivå, bjuds in och involveras i att ta fram, följa upp och utvärdera strategier, både när det gäller kontextanalyser och förslag till verksamhet.

Kunskapsforums och Svenska missionsrådets medlemmar kan bidra med nätverk och analys, kring olika aktörer och hur de kan engageras. Utan religiösa aktörers deltagande och analys riskerar viktiga perspektiv att gå förlorade.

Inför framtagandet av nya strategier rekommenderar vi att Sida, UD eller utlandsmyndigheten gör:

1. en enkel analys av sin egen kunskap om religiösa aktörer i den givna kontexten och av sin egen roll:

- Hur väl förstår vi vilken roll religion och religiösa aktörer spelar i vår kontext?
- Inom vilka områden behöver vi fördjupa vår kunskap?
- Hur uppfattas vi av religiösa aktörer i kontexten?

2. en analys av aktuella aktörer och hur de ska bemötas:

- Vilka religiösa aktörer verkar i vår kontext inom olika frågor?
- Vilka drivkrafter och mål har dessa religiösa aktörer?
- Hur förhåller de sig till de mål som svenska aktörer har i kontexten?
- Vilka nyckelspelare för samarbete finns?
- Vilka motkrafter till de svenska aktörernas målsättning finns?

3. en analys av situationen för religions- och övertygelsefrihet:

- Hur begränsar eventuella inskränkningar i religions- och övertygelsefrihet det demokratiska utrymmet för religiösa aktörer?
- Vilka aktörer påverkar religions- och övertygelsefrihet i er kontext?
- Hur drabbas olika religiösa aktörer?
- Hur påverkas svenskt arbete av situationen för religions- och övertygelsefrihet?

4. en översyn av relevanta dialogmetoder:

- Vilka metoder har vi för att föra konstruktiv dialog kring olika utvecklingsfrågor med en bredd av aktörer?

RESURSMATERIAL

[Faith-Sensitive Humanitarian Response](#)

Onlinekurs på fabo.org utvecklade av bland andra JLI, Islamic Relief Worldwide och Act Alliance.

[Working with Change in a Religious World](#)

Onlinekurs på fabo.org som går igenom vad religiös läskunnighet innebär. Utvecklade av Svenska missionsrådet.

[Scoping Study: Looking Back to Look Forward](#)

[The Role of Religious Actors in Gender Equality Since the Beijing Declaration](#)

Rapport från bland andra PaRD, JLI, Islamic Relief Worldwide och Act Alliance.

[Fundamentalisms, the Crisis of Democracy and the Threat to Human Rights in South America: Trends and Challenges for Action](#)

Rapport från Act Svenska kyrkan, FESUR och Christian Aid.

[Toolkit: Engaging with Religious Leaders and Faith Communities](#)

Praktiska verktyg framtagna av EU-CORD, ACT Alliance, Caritas Europa och Islamic Relief Worldwide.

[FORB Learning Platform](#)

Rikt material om religions- och övertygelsefrihet anpassat till olika målgrupper, från gräsrotter till beslutsfattare. Filmer, utbildningar och övningar finns på ett stort antal språk.

Kunskapsforum för religion och utveckling är medvetna om att processen att ta fram strategier befinner sig på olika stadier och att varje kontext är unik. Vi vill erbjuda vår kunskap och erfarenhet på det sätt som passar er. Se även listan över olika typer av resurser inom området ovan.

Vi ser fram emot ett fortsatt samarbete för ett effektivt och rättighetsbaserat utvecklingsarbete!

Kontakta gärna Petter Jakobsson på Svenska missionsrådet för fortsatt dialog med Kunskapsforum för religion och utveckling: petter.jakobsson@smc.global

